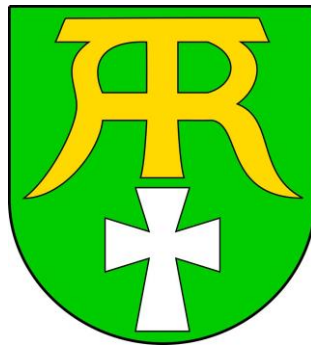

*Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Marcinowice
z dnia*

**Program Wspierania Rodziny
w Gminie Marcinowice
na lata 2019-2021**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MARCINOWICE	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	11
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	12
2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	13
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	13
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	14
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	30
2.4. BADANIA ANKIETOWE	33
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	33
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	37
2.5. ANALIZA SWOT	40
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	45
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	45
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	46
4. REALIZACJA PROGRAMU	58
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	58
4.2. FINANSOWANIE.....	58
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	58

WPROWADZENIE

Najogólniej rodzinę określa się jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Marcinowicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2019-2021, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2016-2018.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – t.j. Dz. U. 2018 poz. 1600 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – t.j. Dz. U. 2019 poz. 1145) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18 roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16 a 18 rokiem życia).

Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.) normuje problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Problematykę rodzinną podejmują ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny.

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2019-2021 będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508. z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852)
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 668),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Marcinowice na lata 2017-2023.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MARCINOWICE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Marcinowice została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 21 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 2 ankiety wypełnione przez pedagogów z placówek oświatowych.

W badaniu ankietowym skierowanym do mieszkańców wzięły udział wyłącznie kobiety. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat (42%), a następnie grupa osób w wieku 36-45 lat (28% ankietowanych). Znacznie mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły ex aequo grupy osób w wieku 20-25 lat, 46-55 lat i 56-65 lat (po 10%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20 lat.

Pod względem czasu zamieszkiwania w gminie najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (62%), następnie osoby zamieszkujące gminę od 20 lat (19%) oraz osoby mieszkające w gminie od roku do 15 lat (14%), natomiast 5% respondentów nie zadeklarowało czasu przebywania na terenie gminy. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej ankietowanych posiadało wykształcenie wyższe (62%), mniej liczną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (28%), najmniej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (5%) i taki sam odsetek badanych nie określił poziomu wykształcenia.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
21	kobiety (100%)	20-25 lat (10%).	od urodzenia (62%),	wyższe (62%)
		26-35 lat (42%)	od roku do 15 lat (14%)	średnie (28%)
		36-45 lat (28%)	od 20 lat (19%)	zasadnicze zawodowe (5%)
		46-55 lat (10%)	brak deklaracji (5%)	brak deklaracji (5%)
		56-65 lat (10%)		

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2019-2021 są rodziny zamieszkujące teren gminy Marcinowice, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina wiejska Marcinowice położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie świdnickim. Teren gminy graniczy administracyjnie z następującymi gminami: Żarów, Świdnica, Dzierżonów, Łagiewniki, Sobótka i Mietków. Gmina zajmuje powierzchnię 95,91 km². W ramach struktury administracyjnej jej terytorium obejmuje swoim obszarem 19 sołectw – Biała, Chwałków, Gola Świdnicka, Gruszów, Klecin, Krasków, Kątki, Marcinowice, Mysłaków, Stefanowice, Sady, Strzelce, Szczepanów, Śmiałowice, Tworzyjanów, Tapadła, Wirki, Wiry i Zebrzydów.

Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 83,91 km (w tym 14,94 km dróg gminnych). Marcinowice położone są w odległości ok. 10 km od Świdnicy, ok. 40 km od Wałbrzycha i ok. 40 km od Wrocławia. Przez teren gminy przebiega ważny szlak komunikacyjny – droga krajowa nr 35 (granica państwa – Wałbrzych – Wrocław), umożliwiająca korzystne połączenie z Wrocławiem oraz wrocławskim portem lotniczym. Ponadto w bezpośredniej bliskości znajduje się małe sportowe lotnisko w Mirosławicach. Drogi powiatowe (V klasa) i gminne stanowią wygodny układ komunikacyjny gminy. Po zdecydowanie wiodącym znaczeniu drogi krajowej nr 35 w drugiej kolejności najbardziej uczęszczaną jest droga nr 2879D na trasie Śmiałowice – Marcinowice – Wiry z jej rozgałęzieniami: drogą nr 2085D w kierunku Krasków – Klecin i drogą nr 1994D w kierunku Zebrzydów – Chwałków. Ten układ dróg zapewnia dobrą komunikację w gminie na osi wschód – zachód.

Według danych statystycznych GUS-u spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najwięcej działa w takich branżach, jak: handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych (126), budownictwo (95) oraz przetwórstwo przemysłowe (90).

Gmina Marcinowice posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, zaopatrującą w wodę wszystkich mieszkańców. W 2018 r. długość tej sieci wynosiła 128 km. Wszystkie miejscowości gminne zaopatrywane są z jednego wodociągu grupowego, opartego na ujęciach z utworów trzeciorzędowych zlokalizowanych we wsi Strzelce. W miejscowości Chwałków znajduje się rozlewnia naturalnej wody źródlanej Firmy Woda Bonart s.c. Mieszkańcy gminy mogą także korzystać z sieci kanalizacyjnej, której długość wynosi 52 km. Konieczna jest budowa sieci gazowej, której w gminie brakuje. Wywozem i składowaniem odpadów gminnych zajmuje się Zakład Oczyszczania Miasta w Świdnicy. W miejscowości Marcinowice znajduje się stacjonarny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

W latach 2016-2018 w gminie Marcinowice zrealizowano m.in. takie inwestycje, jak: Publiczne Przedszkole w Marcinowicach, siłownie zewnętrzne w ośmiu sołectwach, zakup wozu strażackiego, przystań kajakowa w Śmiałowicach, oświetlenie uliczne w Wirach, rozwój E-Uслуг, a także kontynuowano budowę remizy strażackiej w Tworzyjanowie oraz dwóch świetlic wiejskich w Strzelcach i Tworzyjanowie.

Sieć placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych to: 2 szkoły podstawowe oraz 3 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 1 przedszkole i 2 oddziały przedszkolne w szkołach. Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Marcinowicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Wirach, posiadająca filię w Szczepanowie, a także 15 świetlic wiejskich.

Zadania służby zdrowia w gminie realizują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz 1 prywatny gabinet stomatologiczny. Na jej terenie funkcjonują 2 apteki.

Propagowaniu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie służą obiekty rekreacyjno-sportowe, a wśród nich: kompleksy sportowe „Moje Boisko Orlik” w Wirkach i Szczepanowie, hala widowiskowo-sportowa w Marcinowicach oraz boiska sportowe w 18 miejscowościach. Na terenie gminy zarejestrowane są 3 kluby sportowe.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 r. gmina Marcinowice liczyła 6 481 mieszkańców, w tym 3 290 kobiet, które stanowiły 50,76% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 66 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 222	1 214	1 198
udział w liczbie mieszkańców	18,79%	18,69%	18,48%
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 191	4 136	4 099
udział w liczbie mieszkańców	64,46%	63,66%	63,25%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 089	1 147	1 184
udział w liczbie mieszkańców	16,75%	17,65%	18,27%
liczba mieszkańców ogółem	6 502	6 497	6 481

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Marcinowicach.

W latach 2016-2018 ogólna liczba ludności gminy spadała, liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym także ulegała zmniejszeniu, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Wzrastał także udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2018 i wynosił on odpowiednio: 16,75%, 17,65% i 18,27%, spadał natomiast w tych latach udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Marcinowice przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba urodzeń	68	78	53
liczba zgonów	68	61	74
przyrost naturalny	0	17	-21

Dane Urzędu Gminy w Marcinowicach.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
zameldowania spoza gminy	181	171	161
w tym z zagranicy	0	0	0
wymeldowania poza gminę	71	76	60
w tym za granicę	9	11	11
saldo migracji ogółem	110	95	101

Dane Urzędu Gminy w Marcinowicach.

W analizowanym okresie zarówno liczba urodzeń w gminie Marcinowice, jak i liczba zgonów ulegały wahaniom, jednak w 2016 r. liczba urodzeń była równa liczbie zgonów, w 2017 r. liczba urodzeń była wyższa od liczby zgonów, natomiast w roku następnym liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny w 2017 r. był dodatni, zaś w 2018 r. zmienił się na ujemny. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W latach 2016-2018 migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji było stale dodatnie i ulegało wahaniom.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy zmniejszała się z roku na rok (18 w 2016 r., 16 w 2017 r. i 12 w 2018 r.), zaś liczba wniosków złożonych o mieszkania z zasobów gminy pozostawała na zbliżonym poziomie (15 w 2016 r. i po 17 w latach 2017-2018). W latach 2016-2018 liczba mieszkań socjalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy utrzymywała się na tym samym poziomie (po 5 w każdym roku), liczba oczekujących na mieszkania socjalne rosła (7 w 2016 r., 9 w 2017 r. i 10 w 2018 r.). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkań komunalnych	18	16	12
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	b.d.	b.d.	b.d.
liczba wniosków złożonych o mieszkania z zasobów gminy	15	17	17
liczba mieszkań socjalnych	5	5	5
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	b.d.	b.d.	b.d.
liczba oczekujących na mieszkania socjalne	7	9	10

Dane Urzędu Gminy w Marcinowicach.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Marcinowice tej formy pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	12	9	8
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	117	100	88
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	25 664,50	21 700,08	16 492,75

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2016-2018 zarówno liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, jak i liczba przyznanych dodatków zmniejszała się, z roku na rok malała także wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 25 664,50 zł w 2016 r. do 16 492,75 zł w 2018 r.).

GOPS wypłaca również dodatek energetyczny dla osób, które posiadają prawo do dodatku mieszkaniowego oraz mają zawartą umowę z dostawcą energii elektrycznej i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej. W 2018 r. z takiego dodatku skorzystały 4 rodziny. W ramach zadań wynikających z ustawy prawo energetyczne ustalono uprawnienia i wypłacono 44 dodatki dla 4 osób na kwotę 812,96 zł.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 196 osób na koniec 2016 roku, 154 osoby na koniec roku następnego, 140 osób na koniec roku 2018. Podobnie, zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy mniejszość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 89 (w stosunku do 107 kobiet) na koniec 2016 r., 69 (w stosunku do 85 kobiet) na koniec 2017 r. i 60 (w stosunku do 80 kobiet) na koniec 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych w gminie	196	154	140
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,68%	3,72%	3,42%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	107	85	80
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,59%	55,19%	57,14%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

Przedstawione w kolejnej tabeli informacje odnoszą się do stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie świdnickim, województwie dolnośląskim i w kraju.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie świdnickim	8,6%	6,8%	6,2%
stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim	7,3%	5,7%	5,2%
stopa bezrobocia w kraju	8,3%	6,6%	5,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

W latach 2016-2018 powiat świdnicki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa dolnośląskiego i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych w 2018 r. funkcjonariusze Posterunku Policji w Marcinowicach przeprowadzili łącznie 65 postępowań karnych. Były to postępowania, które zakończyły się przekazaniem spraw wraz z aktem oskarżenia do Sądu, jak i umorzone. Do najczęściej popełnianych czynów karalnych należały: oszustwa, groźby karalne, znęcania, kradzieże, kradzieże z włamaniem, jak również postępowania w sprawach zgonów czy wypadki drogowe. Wśród prowadzonych postępowań żaden ze sprawców nie był osobą nieletnią.

Funkcjonariusze PP w Marcinowicach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W latach 2016-2018 ich liczba zmniejszała się – 20 w 2016 r., 18 w 2017 r., 10 w 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2016	20	20
2017	18	18
2018	10	10

Dane Posterunku Policji w Marcinowicach.

Według danych III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Świdnicy w 2018 r. kuratorzy sprawowali dozór w 18 sprawach nad 20 osobami z gminy Marcinowice. W tym samym roku pod nadzorem kuratorów Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Świdnicy pozostawało 85 osób nieletnich.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy Marcinowice oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach do realizacji swoich zadań zatrudniał 8 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 3, pozostali pracownicy – 5. W 2018 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 2160 mieszkańców gminy Marcinowice. Tym samym nie był w pełni spełniony wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na świadczenia z pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 przeznaczył środki finansowe, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

zakres danych	wielkość wydatków (w zł)		
	2016	2017	2018
wydatki ogółem	5 865 704,12	6 989 416,00	7 230 855,00
w tym na świadczenia pomocy społecznej	327 980,97	360 201,00	348 079,00
w tym na świadczenia rodzinne	1 642 717,66	1 754 470,73	1 803 392,36
na zadania własne gminy	b.d.	b.d.	b.d.
na zadania zlecone gminie	b.d.	b.d.	b.d.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 11. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	228	192	195
liczba rodzin	193	162	159
liczba osób w rodzinach	440	328	324
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	6,77%	5,05%	5,00%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2016-2018 ulegała wahaniom (najwięcej w 2016 r. – 228 osób), natomiast udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy zmniejszał się (z 6,77% w 2016 r. do 5,00% w 2018 r.).

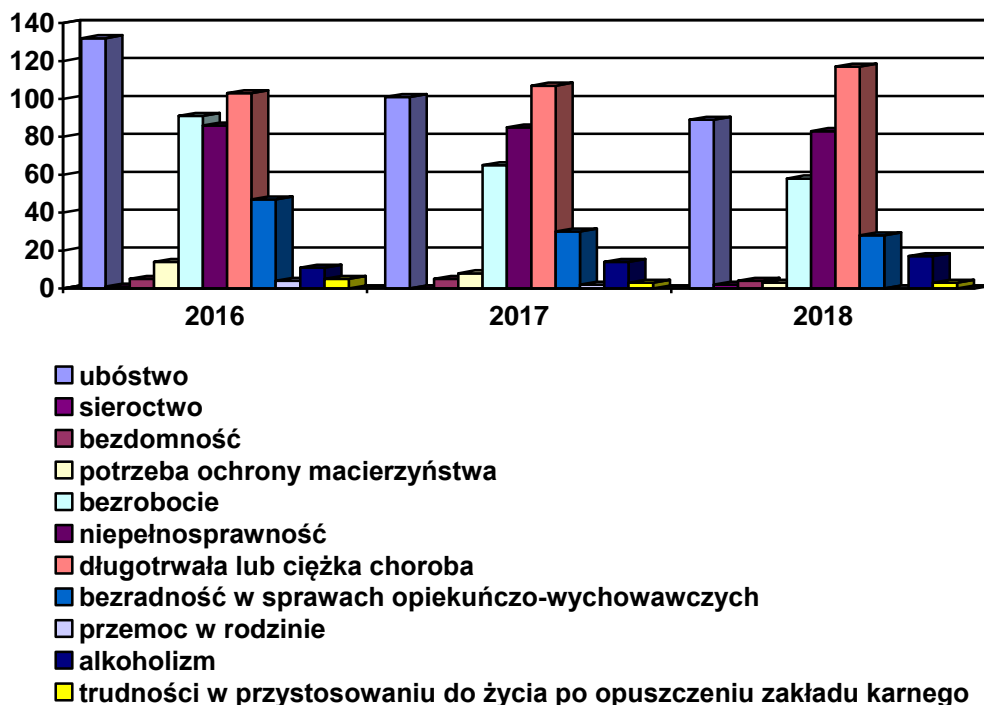
Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ubóstwo	132	101	89	302	211	179
sieroctwo	1	0	2	4	0	2
bezdomność	5	5	4	5	5	4
potrzeba ochrony macierzyństwa	14	8	3	71	32	19
bezrobocie	91	65	58	203	147	124
niepełnosprawność	86	85	83	164	158	167
długotrwała lub ciężka choroba	103	107	117	200	192	222
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	47	30	28	173	94	95
w tym rodziny niepełne	25	16	16	75	42	45
w tym rodziny wielodzietne	13	4	4	80	28	27
przemoc w rodzinie	4	2	0	11	4	0
alkoholizm	11	14	17	15	27	24
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	3	3	7	3	3
zdarzenie losowe	0	0	0	0	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

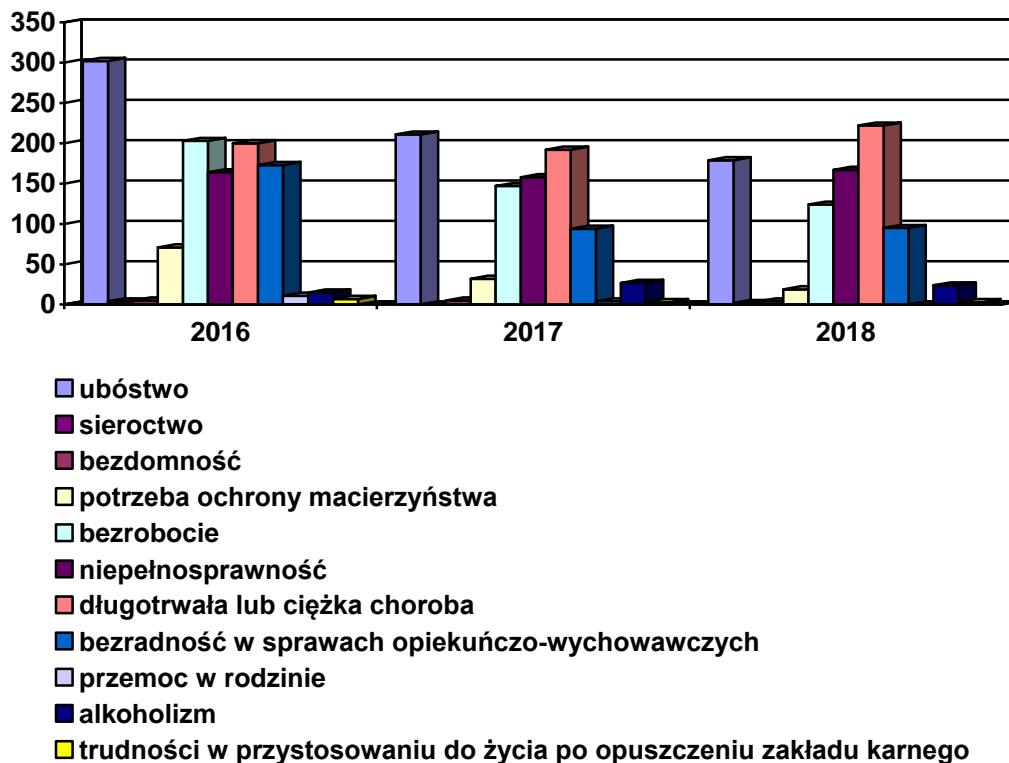
W 2016 r. najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie pod względem liczby rodzin było ubóstwo (132 rodziny), natomiast w 2017 r. i w 2018 r. udzielano tej pomocy najczęściej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę (107 i 117 rodzin). Nieco inaczej wyglądała ta statystyka w odniesieniu do liczby osób w rodzinach: w 2016 r. i w 2017 r. najwięcej osób objęto pomocą z powodu ubóstwa (302 i 211), a w 2018 r. ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę (222). Graficzną ilustracją omawianych kwestii są prezentowane poniżej wykresy.

Wykres 1. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby rodzin

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby osób w rodzinach

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2016-2018 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w Marcinowicach w latach 2016-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
pieniężna	184	152	195	193	152	159	440	186	324
rzeczowa	47	20	36	24	20	19	94	75	65
praca socjalna	X	X	X	94	93	84	219	241	182
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	3	0	0	5	0
schronienie	4	3	3	4	5	3	4	5	3
usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	1	3	3	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2016-2018 najważniejszą formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy stanowiła pomoc finansowa. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu pomocy, ulegała wahaniom (440 osób w rodzinach w 2016 r., 186 osób w rodzinach w 2017 r., 324 osoby w rodzinach w 2018 r.). Istotną formą wsparcia beneficjentów była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, również ulegała wahaniom (219 osób w rodzinach w 2016 r., 241 osób w rodzinach w 2017 r., 182 osoby w 2018 r.). Ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom była pomoc rzeczowa, która w analizowanym okresie systematycznie się zmniejszała – z 94 osób w rodzinach w 2016 r. do 65 osób w rodzinach w 2018 r. Pomoc ta była świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2016-2018 zawarto odpowiednio 16, 15 i 2 takie kontrakty.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzystało w: 2016 r. – 41 dzieci; 2017 r. – 36 dzieci, 2018 r. – 32 dzieci.

W latach 2016-2018 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, rosła: w 2016 r. – 3, w 2017 r. – 6, w 2018 r. – 8. Wzrastały także koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej: z 3 821,33 zł w 2016 r. do 41 211,53 zł w 2018 r. Dane szczegółowe z uwzględnieniem odpłatności ponoszonej przez gminę w związku z przebywaniem dzieci w pieczy zastępczej oraz funkcjonowaniem rodzin zastępczych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Piecza zastępcza w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	3	6	8
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	3 821,33	13 361,44	41 211,53
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy w tym:	10	10	11
rodzin zastępczych pełniących obowiązki pogotowia rodzinnego	0	0	0
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych (w zł)	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W analizowanym okresie na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny zastępcze.

W latach 2016-2018 liczba rodzin objętych opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ulegała wahaniom. Malą liczbą rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka, zmniejszała się także liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	193	202	182
w tym nowych*) w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka	–	–	–
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	74	53	42
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	–	–	–
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	25 – rodziny niepełne	14 – rodziny niepełne	12 – rodziny niepełne
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–

*) rodzina, która pojawiła się po raz pierwszy w kręgu zainteresowania ośrodka

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do:

- rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej,
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

W analizowanym okresie w GOPS-ie w Marcinowicach zatrudniano w każdym roku 1 asystenta rodziny, który sprawował pieczę nad 6 rodzinami dysfunkcyjnymi każdego roku. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	6	6	6
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	12	12	12
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	12	12	12
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	21 600	21 600	18 000

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W 2017 r. takiego świadczenia nie wypłacano, natomiast w 2018 r. tego typu świadczenie wypłacono 1 osobie.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018.

Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 642 717,66	1 754 470,73	1 803 392,36
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	636	657	653

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	4 972	4 885	4 937
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	20	21	27
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	198	171	163
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	192	146	121
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	210	240	230
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	299	290	283
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	571	638	532
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	761	738	695
zasiłek pielęgnacyjny	1 202	1 221	1 280
świadczenie pielęgnacyjne	243	242	275
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	54	68	48
świadczenie rodzicielskie	169	247	276
inne świadczenia rodzicielskie (zasiłek dla opiekuna)	73	72	57
inne świadczenia rodzicielskie (specjalny zasiłek opiekuńczy)	111	103	82
razem	9 075	9 082	9 006

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W latach 2016-2018 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych rosła (z 1 642 717,66 zł w 2016 r. do 1 803 392,36 zł w 2018 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń ulegała wahaniom (4 972 świadczenia w 2016 r., 4 885 w 2017 r., 4 937 w 2018 r.). Istotne formy

wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, a także świadczenia pielęgnacyjne i świadczenia rodzicielskie.

Istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej były świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	43	34	36
liczba przyznanych świadczeń	572	504	432
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	190 056	174 730	154 620

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2016-2018 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, zmniejszała się z roku na rok, ze 190 056 zł w 2016 r. do 154 620 w 2018 r. Liczba przyznanych świadczeń także ulegała zmniejszeniu.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.) wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach realizował Program Rodzina 500+. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.

zakres danych	2018
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2018 r.)	7 425
w tym na pierwsze dziecko (w sumie w 2018 r.)	2 738
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2018 r.)	619
w tym na pierwsze dziecko (w grudniu w 2018 r.)	213
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2018 r.)	367
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2018 r.	3 703 901,0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W ramach Programu Rodzina 500+ GOPS przyznał mieszkańcom gminy w 2018 r. w sumie 7 425 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 3 703 901,60 zł.

Świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W latach 2016-2018 r. wydano w gminie w sumie 153 **Karty Dużej Rodziny**. W okresie trzech analizowanych lat objęto tego rodzaju wsparciem łącznie 168 rodzin, w tym 626 dzieci w rodzinach. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie Marcinowice w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba wydanych kart	43	55	55
liczba rodzin objętych wsparciem	50	57	61
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	183	206	237

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

W 2018 r. ośrodek pomocy w Marcinowicach wypłacał po raz pierwszy świadczenie „Dobry start”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. W gminie Marcinowice świadczenie to trafiło do 540 wnioskodawców, objęło łącznie 755 dzieci. Ogólna wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 226 500 zł.

W ramach ustawy o systemie oświaty w 2018 r. ustalono uprawnienia i wypłacono stypendia dla 60 uczniów na kwotę 52 343,83 zł.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Marcinowice w latach 2016-2018.

Tabela 22. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2016-2018

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	115 880	114 817	110 042
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	0	0	2 381
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	3 000	3 000
razem	115 880	117 817	115 423

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Marcinowicach.

W latach 2016-2018 środki finansowe wydatkowane w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień wahały się (115 880 zł w 2016 r., 117 817 zł w 2017 r., 115 423 zł w 2018 r.).

W latach 2016-2018 zmniejszały się kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem (najwięcej w 2016 r., – 115 880 zł). Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przeznaczono po 3 000 zł w 2017 r. i w 2018 r., natomiast na przeciwdziałanie narkomanii tylko w 2018 r. – 2 381 zł.

W ramach podejmowanych działań w 2016 r. GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 23 osobami, w 2017 r. z 58 osobami i w 2018 r. z 51 osobami. W rozpatrywanym okresie GKRPA występowała do sądu z wnioskami o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2016 r. wobec 6 osób, w 2017 r. wobec 3 osób i w 2018 r. wobec 1 osoby.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2016-2018 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio: 23, 58 i 51 osobami dotkniętymi tym problemem, a na terapię skierowała 8, 10 i 4 sprawców przemocy. W analizowanym okresie GKRPA nie złożyła przeciwko żadnemu ze sprawców zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 23. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	23	58	51
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których	6	3	1

GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego			
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	23	58	51
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	8	10	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Marcinowicach.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli w 2018 r. 10 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy Marcinowice (wszystkie sporządzone przez Policję). W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieską Kartę” zamknięto w 12 rodzinach. Na skutek złożonych przez Zespół Interdyscyplinarne wniosków do Sądu Rejonowego w 2 przypadkach zostało wszczęte postępowanie sądowe. W 1 przypadku postępowanie zostało zakończone wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	2
liczba spotkań grup roboczych	41	45	26
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	20	18	10
w tym sporządzone przez Policję	20	18	10
w tym sporządzonych przez pracowników GOPS-u	0	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	19	11	12
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	0	0
liczba spraw sądowych	1	0	2
w tym zakończonych wyrokiem	1	0	2
w tym skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	0	1
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	0	0
w tym umorzonych	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 11 rodzinom (15 osobom w rodzinach) w 2016 r., 14 rodzinom (27 osobom w rodzinach) w 2017 r. i 17 rodzinom (24 osobom w rodzinach) w 2018 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 4 rodzinom (11 osobom w rodzinach) w 2016 r., i 2 rodzinom (4 osobom w rodzinach) w 2017 r. W analizowanym okresie pomocy z powodu narkomanii nie udzielano.

Istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełni również **Punkt Konsultacyjny** dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych, Eksperymentujących ze Środkami Psychoaktywnymi oraz Doświadczających Przemocy Domowej, a także Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości „Jasny Horyzont”, zaś poza gminą Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świdnicy, Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze oraz Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” w Świdnicy.

Poniższa tabela przedstawia pełną listę podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 25. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy	ul. J. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
2.	Zespół Interdyscyplinarny	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
4.	Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych, Eksperymentujących ze Środkami Psychoaktywnymi oraz Doświadczających Przemocy Domowej	
5.	Gminny Ośrodek Kultury	
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. J. Tuwima 22/1, 58-124 Marcinowice
7.	Posterunek Policji w Marcinowicach	ul. Kwiatowa 1, 58-124 Marcinowice
8.	Publiczne Przedszkole w Marcinowicach	ul. Gajcego 8, 58-124 Marcinowice
9.	Szkoła Podstawowa w Marcinowicach	ul. Kolejowa 18a, 58-124 Marcinowice
10.	Szkoła Podstawowa w Strzelcach	Strzelce 2, 58-124 Marcinowice
11.	Gminna Biblioteka Publiczna w Marcinowicach zs. w Wirach	Wiry 10a, 58-124 Marcinowice
12.	Filia biblioteczna w Szczepanowie	Szczepanów 9a, 58-124 Marcinowice

13.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AGA-MED w Wirach	Wiry 16B, 58-124 Marcinowice
14.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AGA-MED, Filia w Strzelcach	Strzelce 36A, 58-24 Marcinowice
15.	Praktyka Lekarza Rodzinnego	ul. L. Staffa 1, 58-124 Marcinowice
16.	Gminny Ludowy Klub Sportowy	ul. J. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
17.	Stowarzyszenie UKS Akademia Piłkarska	Tapadła 59, 58-124 Marcinowice
18.	Świetlica wiejska przy Gminnym Ośrodku Kultury	ul. J. Tuwima 2, 58-124 Marcinowice
19.	Świetlica wiejska w Białej	Biała, 58-124 Marcinowice
20.	Świetlica wiejska w Chwałkowie	Chwałków, 58-124 Marcinowice
21.	Świetlica wiejska w Goli Świdnickiej	Gola Świdnicka, 58-124 Marcinowice
22.	Świetlica wiejska w Gruszowie	Gruszów, 58-124 Marcinowice
23.	Świetlica wiejska w Kątkach	Kątki, 58-124 Marcinowice
24.	Świetlica wiejska w Klecinie	Klecin, 58-124 Marcinowice
25.	Świetlica wiejska w Mysłakowie	Mysłaków, 58-124 Marcinowice
26.	Świetlica wiejska w Sadach	Sady, 58-124 Marcinowice
27.	Świetlica wiejska w Strzelcach	Strzelce, 58-124 Marcinowice
28.	Świetlica wiejska w Szczepanowie	Szczepanów, 58-124 Marcinowice
29.	Świetlica wiejska w Śmiałowicach	Śmiałowice, 58-124 Marcinowice
30.	Świetlica wiejska w Tapadłach	Tapadła, 58-124 Marcinowice
31.	Świetlica wiejska w Tworzyjanowie	Tworzyjanów, 58-124 Marcinowice
32.	Świetlica wiejska w Wirkach	Wirki, 58-124 Marcinowice
33.	Świetlica wiejska w Wirach	Wiry, 58-124 Marcinowice
34.	Świetlica wiejska w Zebrzydowie	Zebrzydów, 58-124 Marcinowice
35.	Klub Seniora „Spełnione Marzenia”	Kątki 23, 58-124 Marcinowice
36.	Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości „Jasny Horyzont”	Mysłaków 22, 58-124 Marcinowice
37.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Śmiałowice	Śmiałowice 34, 58-124 Marcinowice
38.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Strzelce	Strzelce 63, 58-124 Marcinowice
39.	Stowarzyszenie „Po Białej Stronie Ślęży”	Biała 46, 58-124 Marcinowice
40.	Fundacja MarsJaiTy u Małgorzaty	Tapadła 52, 58-124 Marcinowice
41.	Ochotnicza Straż Pożarna w Marcinowicach	ul. Świdnicka 8, 58-124 Marcinowice
42.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zebrzydowie	Zebrzydów 51, 58-124 Marcinowice
43.	Ochotnicza Straż Pożarna w Tworzyjanowie	Tworzyjanów, 58-124 Marcinowice
44.	Ochotnicza Straż Pożarna w Strzelcach	Strzelce 70B, 58-124 Marcinowice
45.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mysłakowie	Mysłaków 18A, 58-124 Marcinowice
46.	Ochotnicza Straż Pożarna w Śmiałowicach	Śmiałowice 34, 58-124 Marcinowice

Dane Urzędu Gminy w Marcinowicach.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych działających w gminie, podmiotów realizujących zadania placówek wsparcia dziennego, placówek kultury oraz klubów sportowych i obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Tabela 26. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	3	163	9
w tym przedszkola	1	75	5
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	88	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 27. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoła podstawowa	2	489	60
szkoła ponadpodstawowa	–	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Poniższe tabele przedstawiają podmioty realizujące zadania placówek wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.

Tabela 28. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba dzieci objętych wsparciem
opiekuńcze (w tym koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze)	świetlice wiejskie – 15	dzieci z gminy Marcinowice
specjalistyczne, organizujące zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne	–	–
pracy podwórkowej, realizujące działania animacyjne i socjoterapeutyczne	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 29. Placówki kultury w gminie w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	mieszkańcy gminy Marcinowice	2
świetlice	15	dzieci z gminy Marcinowice	w każdej świetlicy zatrudniony jest opiekun
biblioteki i filie	2	mieszkańcy gminy Marcinowice	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Tabela 30. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2018 r.

liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych	2 Orliki oraz boiska sportowe w 18 miejscowościach i 8 siłowni zewnętrznych
liczba klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi)	3
w tym liczba uczniowskich klubów sportowych	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie znajdujące się w gminie Marcinowice należą do diecezji świdnickiej, w której funkcjonują 2 specjalistyczne poradnie życia rodzinnego. Doradcy życia rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologzy, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Wszyscy muszą mieć kwalifikacje z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła.

Wszyscy doradcy życia rodzinnego są nauczycielami metod naturalnego rozpoznawania płodności, mają także obowiązek podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w spotkaniach Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Świdnickiej. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

W 2018 r. w gminie Marcinowice funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego należące do dekanatu świdnickiego wschodniego metropolii wrocławskiej. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 31. Kościoły w gminie w 2018 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia p.w. św. Wawrzyńca w Śmiałowicach	Śmiałowice 32, 58-124 Marcinowice
2.	Parafia p.w. Wszystkich Świętych w Strzelcach	Strzelce 53, 58-124 Marcinowice
3.	Parafia p.w. św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Mysłakowie	Mysłaków 82, 58-124 Marcinowice
4.	Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Wirach	Wiry 54, 58-124 Marcinowice

Dane Urzędu Gminy w Marcinowicach.

Wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do

małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (mażeńskich, rodzicielskich, wychowawczych). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych Doradców Życia Rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej**. Diecezjalnym Duszpasterzem Rodzin w Kurii Diecezji Świdnickiej jest ks. dr Krzysztof Moszumański. **Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

W dekanacie świdnickim wschodnim w Świdnicy przy ul. Budowlanej 6 funkcjonuje Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Parafii p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP, tel. 516 739 515. Jej dyrektorem jest proboszcz Parafii p.w. Wszystkich Świętych w Strzelcach – Ks. Marcin Czechowski. Poradnia Rodzinna służy dzieciom, młodzieży, osobom samotnym, małżonkom i rodzicom. Można w niej bezpłatnie skorzystać z usług: **prawnika** – prawo rodzinne; **logopedy** – m.in. terapia dysleksji dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych po doświadczeniu udaru, wylewu; **instruktora modelu Creighton**; **psychologa** – konsultacje psychologiczne, porady; **pedagoga** – psychoterapia, konsultacje pedagogiczne; **duszpasterza** – wsparcie w dylematach, trudnościach życiowych; **doradcy życia rodzinnego** (tel. 512 268 262) – nauki przedmażeńskie, nauka naturalnego planowania rodziny, stosowna porada i towarzyszenie w decyzji o adopcji. Ponadto świadczona jest także pomoc przy **telefonie zaufania** – nr 516 739 515 oraz poprzez konsultacje dla osób borykających się z decyzją o adopcji dziecka lub oddaniu dziecka do adopcji. Telefon zaufania czynny jest od godz. 14:45 do 16.45 w każdy poniedziałek (poza okresem wakacyjnym oraz świętami kościelnymi i państwowymi). Dyżurujący telefon zaufania, pod którym można anonimowo zasięgnąć rady, zapewnia uzyskanie stosownych informacji na nurtujące tematy. Służy pomocą osobom, które przeżywają trudności natury społecznej, moralnej, duchowej, próbują pokonać własne osamotnienie, uzależnienia, przygnębienie, poczucie beznadziejności itp. GOPS w Marcinowicach ma podpisaną umowę z Poradnią na świadczenie bezpłatnych porad psychologicznych, prawniczych, doradcy życia rodzinnego i pedagoga.

Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna (prowadzona przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Świdnickiej przy parafii św. Józefa), mieszcząca się przy ul. Kotlarskiej 19 w Świdnicy, tel. 502 553 310, czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 16.00-18.00. Dyżury w określone dni pełnią specjaliści: **psycholog** (poniedziałek),

lekarz psychiatra (II i IV wtorek miesiąca), **duszpasterz** (I i III środa miesiąca), **prawnik** (II i IV środa miesiąca), **doradca życia rodzinnego** (czwartek), **pedagog** (piątek). Poradnia realizuje swoje zadania poprzez:

- Upowszechnianie wiedzy pedagogicznej i psychologicznej służącej rozwojowi i umacnianiu rodziny, wzbogacającej i udoskonalającej więź małżeńską i kulturę rodzicielską;
- Udzielanie specjalistycznych porad psychologicznych, pedagogicznych i prawnych osobom będącymi ofiarami przemocy lub będących w innej sytuacji kryzysowej (np. pomoc w rozwiązywaniu konfliktów małżeńskich);
- Wspieranie młodych ludzi przy podejmowaniu ważnych decyzji życiowych, wyboru drogi życiowej i aktywnego przygotowania się do pełnienia ról w małżeństwie i rodzinie;
- Wspieranie rodziców w pełnieniu ról wychowawczych oraz pomoc w trudnościach radzenia sobie z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi;
- Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz współuzależnionym i ich rodzinom;
- Wsparcie i pomoc osobom będącym w żałobie po stracie bliskiej osoby.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Marcinowice obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe: Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Świdnicy w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	2	1	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	3	4
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	2
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	7	12
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	8	9	10
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	3	1	1
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Świdnicy wynika, że w analizowanym okresie do adopcji zgłoszono w 2016 r. 2 dzieci, a w 2017 r. 1 dziecko. W latach 2016-2018 ani jedno dziecko nie zostało adoptowane. W rodzinach zastępczych umieszczono 3 dzieci w 2017 r. i 4 dzieci w 2018 r. W rozpatrywanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało każdego roku odpowiednio: 7, 7 i 12 dzieci z gminy Marcinowice. W 2016 r. 8 rodzin zastępczych obejmowało opieką dzieci z terenu gminy, w następnym roku 9 rodzin i w 2018 r. 10 rodzin zastępczych. Jeśli chodzi o placówki opiekuńczo-wychowawcze, to umieszczono tam 2 dzieci w 2018 r., także 2 dzieci z gminy przebywało w takiej placówce w 2018 r. Warto dodać, iż w latach 2016-2018 usamodzielniono odpowiednio: 3, 1 i 1 pochodzących z gminy Marcinowice wychowanków rodzin zastępczych/placówek opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2016-2018 ani jedno dziecko nie powróciło do rodziny biologicznej.

Mieszkańcy gminy Marcinowice korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Ze względu na brak możliwości wygenerowania przez Zespół Orzekający danych wyłącznie dla gminy Marcinowice, poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom całego powiatu świdnickiego.

Tabela 33. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z powiatu (do 16. roku życia)	454	391	469
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dorosłym mieszkańcom powiatu (powyżej 16. roku życia)	2 169	2 089	2 190
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	479	510	606
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	924	829	887
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	766	750	697

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom, jak i osobom dorosłym w powiecie świdnickim ulegała wahaniom, najwyższy poziom osiągając w ostatnim roku analizy.

Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 34. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	86	85	83
liczba osób łącznie w rodzinach	164	158	167

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy. W roku szkolnym 2017/2018 ZPPP obejmował opieką łącznie 96 osób (dzieci i młodzieży) z gminy. Zespół podejmował następujące działania:

- diagnoza (psychologiczna, pedagogiczna lub logopedyczna) – 83 osoby,
- indywidualna terapia pedagogiczna – 2 osoby,
- indywidualna terapia logopedyczna – 10 osób,
- porady bez badań – 12 osób,
- terapia EEG Biofeedback – 3 osoby,
- spotkania z rodzicami – 13 osób.

Tabela 35. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Marcinowice usytuowane poza gminą

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Wałbrzyska 15, 58-100 Świdnica
2.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	
3.	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	ul. Pionierów Ziemi Świdnickiej 14, 58-100 Świdnica
4.	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	ul. Westerplatte 47, 58-100 Świdnica
5.	Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu	ul. Parkowa 8, 58-379 Czarny Bór
6.	Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Zamenhoffa 47, 58-100 Świdnica
7.	Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”	ul. A. Mickiewicza 9, 58-100 Świdnica
8.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. M. Skłodowskiej-Curie 5, 58-100 Świdnica
9.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Wałbrzyska 15, 58-100 Świdnica
10.	Prokuratura Rejonowa w Świdnicy	ul. Zamkowa 2, 58-100 Świdnica
11.	Sąd Rejonowy w Świdnicy I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	ul. L. Okulickiego 2/4, 58-100 Świdnica
12.	Sąd Rejonowy w Świdnicy II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych	
13.	Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy	ul. Jagiellońska 23, 58-100 Świdnica
14.	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Trzebnicka 42/44, 50-230 Wrocław
15.	Caritas Diecezji Świdnickiej	pl. Jana Pawła II 1, 58-100 Świdnica
16.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	Mokrzyszów 111, 58-100 Świdnica

17.	Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. Kozara-Słobódzkiego 28, 58-100 Świdnica
18.	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy	pl. Grunwaldzki 3, 58-100 Świdnica
19.	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Świdnicy	ul. Westerplatte 51, 58-100 Świdnica
20.	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świdnicy	ul. Serbska 78, 58-100 Świdnica
21.	Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Świdnicy	
22.	Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Chata „SKSK” w Świdnicy	ul. Wiedeńska 22, 58-100 Świdnica
23.	Bank Żywności	ul. Wodna 4, 58-100 Świdnica

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach.

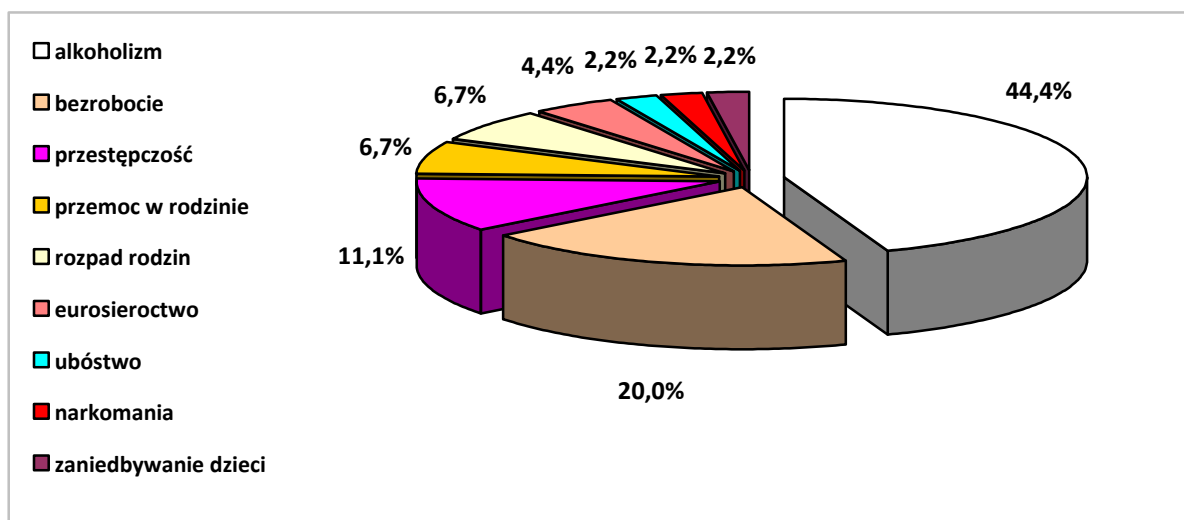
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 21 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzucają na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (44,4%), bezrobocie (20%), przestępczość (11,1%) oraz przemoc w rodzinie i rozpad rodzin (po 6,7%), a także eurosieroctwo (4,4%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

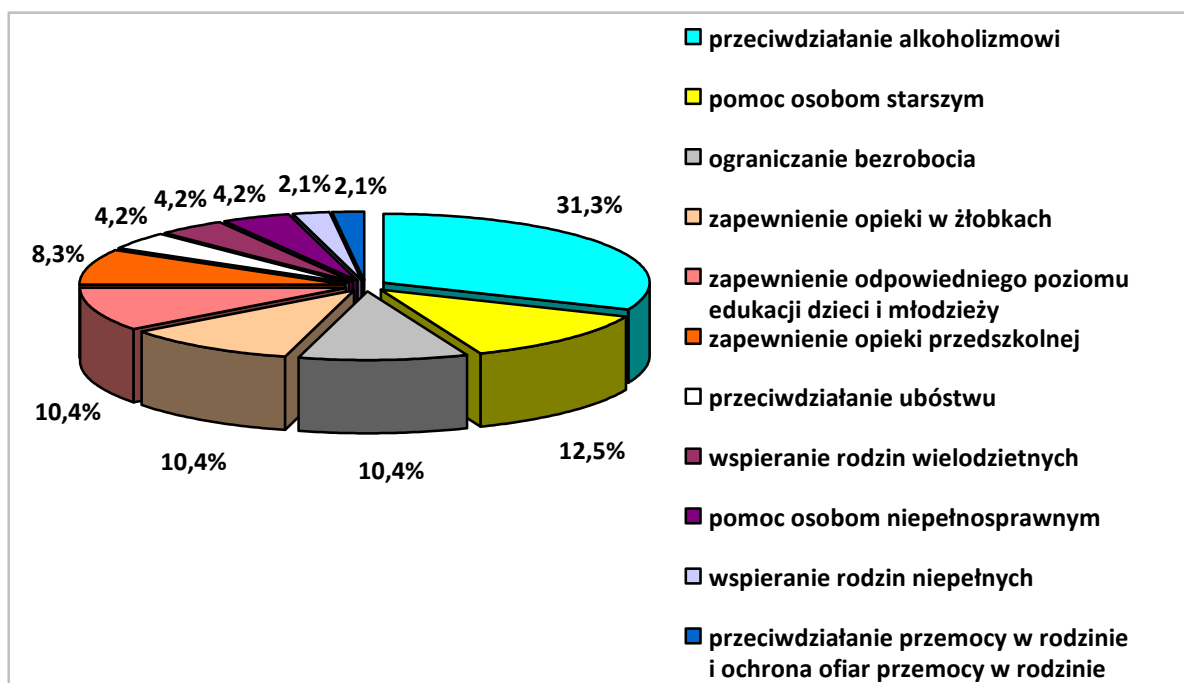
Wykres 3. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, aby poprawić jakość życia rodzin. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 4. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

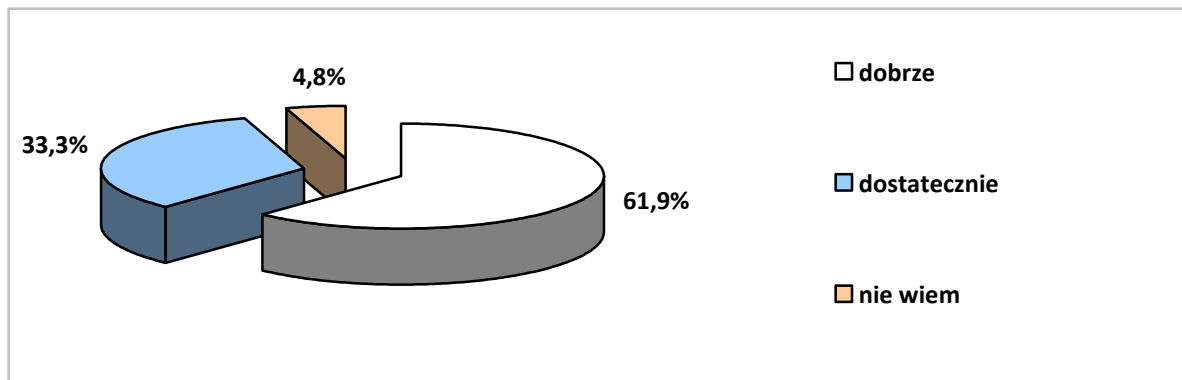
W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (31,3%), pomoc osobom starszym (12,5%), ograniczanie bezrobocia,

zapewnienie opieki w żłobkach i zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (po 10,4%) oraz zapewnienie opieki przedszkolnej (8,3%).

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły także poznać opinie mieszkańców gminy na temat oceny oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Oferta opieki nad dziećmi do lat 3 została oceniona negatywnie. Według zdecydowanej większości (85,7%) badanych potrzeby mieszkańców w tym zakresie nie są zaspokajane. Przeciwnego zdania było tylko 9,5% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 4,8% pytanych. Oferta opieki przedszkolnej w gminie została oceniona pozytywnie przez 84,5% badanych. Jednocześnie 15,8% ankietowanych stwierdziło, że nie zaspokaja ona potrzeb w tym zakresie.

Pozytywnie oceniono także ofertę edukacyjną szkół w gminie, bowiem 61,9% badanych uznało ją za dobrą, a zdaniem jednej trzeciej respondentów jest ona dostateczna. Opinii w tej kwestii nie miało 4,8% pytanych. Nikt z ankietowanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?

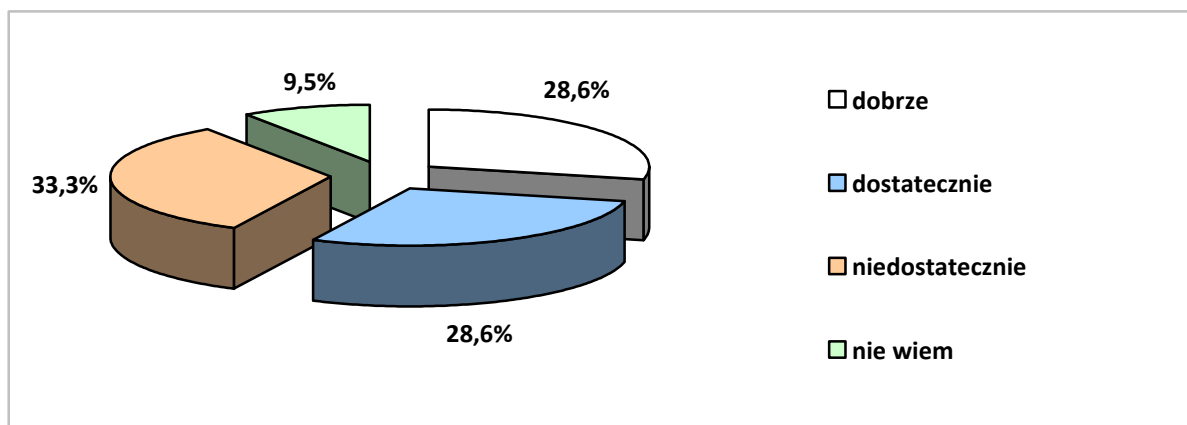

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Na pytanie dotyczące atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie 42,9% respondentów odpowiedziało, że jest ona dobra, a kolejne 38,1% badanych przyznało, że jest dostateczna. Jednak 14,3% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Prawie 5% pytanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Zdecydowana większość badanych pozytywnie oceniła ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. Według 52,4% respondentów jest ona dobra, a kolejne 23,8% ankietowanych określiło ją jako dostateczną. Przeciwnego zdania było 14,3% uczestników badania. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 9,5% pytanych.

Ponad 57% respondentów oceniło ofertę ochrony zdrowia w gminie jako dobrą lub dostateczną. Jednak jedna trzecia ankieterów stwierdziła, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej sprawie nie miało 9,5% pytanym. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

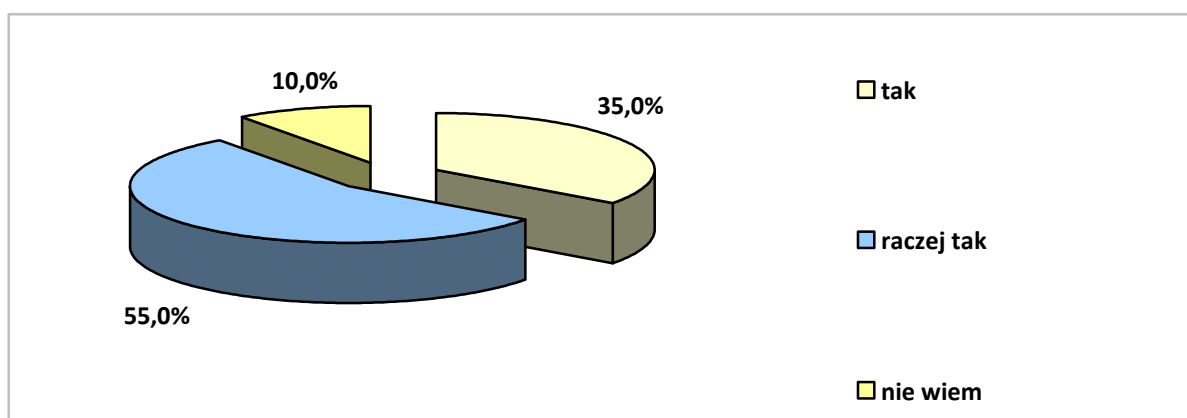
Wykres 6. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (90%) ankieterów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Przeciwnego zdania było 10% respondentów. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono

do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Policję, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyły również badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Pomogły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliły uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy sytuacji dziecka i rodziny w gminie przedłożono 2 ankiety przekazane z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Marcinowicach (liczba uczniów: 359, liczba nauczycieli: 40),
- Szkoła Podstawowa im. K. K. Baczyńskiego w Strzelcach (liczba uczniów: 135, liczba nauczycieli: 16).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że obie szkoły zatrudniają pedagoga, 1 z nich zapewnia opiekę pielęgniarską. Obie placówki oferują pomoc psychologa, korzystają z usług logopedy oraz zatrudniają doradcę zawodowego.

Obie szkoły prowadzą dożywianie uczniów (w 1 ze szkół z bezpłatnych posiłków korzysta 4 dzieci, z drugiej placówki brak danych). Szkoły zapewniają uczniom dostęp do Internetu i dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej i boisk sportowych. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy bądź oddziały integracyjne. Placówki zapewniają dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz umożliwiają nauczanie indywidualne.

Ankietowane szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, dziennikarskie, informatyczne, teatralne, artystyczne, taneczne („Zumba”) oraz sportowe – SKS. Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (2 placówki), korekcyjno-kompensacyjne (2), logopedyczne (2), psychoterapeutyczne (2), rewalidacyjne (2) oraz gimnastyka korekcyjna (1) i zajęcia dla uczniów z dysleksją (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk

patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 36. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2017/2018

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	–
sięganie po alkohol	–
sięganie po narkotyki	–
niszczenie mienia szkolnego	3
kradzieże na terenie szkoły	–
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	6
udział w grupach negatywnych	–
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	9
autoagresja	3
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	–
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały agresja i przemoc w grupie rówieśniczej oraz dyskryminacja w grupie rówieśniczej. Przedstawiciel pierwszej badanej placówki zauważył wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat, z kolei ankietowany z drugiej placówki uznał, że skala tych zachowań pozostaje na niezmiennym poziomie.

Tabela 37. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	6
zaniedbanie dziecka	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	3
przemoc w rodzinie	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili najwięcej przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-

wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz zaniedbania dziecka, a także uzależnień i przemocy w rodzinie. W odczuciu ankietowanego z jednej placówki w ostatnich trzech latach liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów wzrosła, zaś badany z drugiej placówki nie potrafił wypowiedzieć się w tej kwestii.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele obu ankietowanych szkół uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania klasowe, wywiadówki, konsultacje indywidualne, kontakty telefoniczne i poprzez e-dziennik, prowadzone są dni otwarte w szkole, wywiady środowiskowe, udzielane są porady w celu rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców, organizowane są spotkania z wychowawcami, terapeutą zewnętrznym, prowadzona jest też pedagogizacja rodziców oraz warsztaty i pogadanki. Wspólnie z rodzicami realizowane są zadania szkoły i inicjatywy na rzecz dzieci. Rodzice włączani są także w proces dydaktyczny – zajęcia otwarte, uchwalanie przez rodziców, w porozumieniu z Radą Pedagogiczną, szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Posterunek Policji, Sąd Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Pogotowie, Straż Pożarną, Ochotnicze Hufce Pracy oraz Fundację MarsJaiTy u Małgorzaty.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. pomoc w formie dożywiania – przy współpracy z GOPS-em, organizowanie zbiórek przyborów szkolnych i papierniczych, opiekę psychologiczną, a także zachęca dzieci do udziału w bezpłatnych zajęciach pozalekcyjnych finansowanych przez UE.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy ankietowani wymienili m.in. diagnozowanie problemów i obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły, zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, pomoc wychowawców, nauczycieli i dyrekcji, wsparcie emocjonalne i edukacyjne, zachęcanie rodziców do konsultacji ze

specjalistami, pedagogizacja rodziców, jak również pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi, funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Działania konieczne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów uczniów

Według respondentów podejmowane w placówkach różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające i w sposób wyczerpujący pomagają rozpoznać problemy uczniów. Należy je jednak kontynuować w celu porównywania zachodzących zmian. Pojawiały się także głosy mówiące o potrzebie stałej współpracy z rodzicami i uczniami. Ujawniono też potrzebę zwiększenia liczby godzin zajęć dodatkowych.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów, w tym w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wśród działań niezbędnych do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawiciele ankietowanych placówek wymienili konieczność utrzymania stałej współpracy z instytucjami wspomagającymi rodzinę (GOPS, ZPPP, Kuratorzy, Policja) – m.in. poprzez kontakt z psychologiem, pracownikami socjalnymi i asystentami rodzin oraz kuratorami sądowymi. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę przeprowadzenia badań w formie ankiet.

Działania konieczne do przeprowadzenia w celu usprawnienia funkcjonowania placówki i polepszenia efektywności procesu edukacji i wychowania

Według uczestników badania niezbędne jest kontynuowanie dotychczasowych skutecznych działań wypracowanych przez placówki. Ankietowani zwrócili dodatkowo uwagę na potrzebę dalszego rozwoju kompetencji nauczycieli. Wskazywali też na konieczność naprawy infrastruktury sportowej (boisko szkolne) oraz poszerzenie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i zapewniających wszechstronny rozwój dzieci.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały

się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie, zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne, kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR PROBLEMOWY 1.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (zajęcia dla dzieci w świetlicach wiejskich) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną – funkcjonowanie przedszkola • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak żłobka • brak klubu seniora
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej (mogłoby być więcej miejsc) • sytuacja finansowa gminy wystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji • wystarczająca w stosunku do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (potrzeba zatrudnienia psychologa) • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • większa świadomość społeczeństwa odnośnie problemu przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia przez gminę placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – deficyt środków finansowych • niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej • zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • nasilający się problem cyberprzemocy

OBSZAR PROBLEMOWY 2.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wystarczająco przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze • zwiększająca się świadomość społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • rosnące uzależnienie dzieci od Internetu
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach (organizowanie akcji sprzątnięcia w sołectwach) • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niezwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • malejący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze

OBSZAR PROBLEMOWY 3.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • słabe popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych

<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie mieszkańców przez samorząd gminy do podejmowania inicjatyw lokalnych • podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę GOPS-u • prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu w szkole • rosnąca liczba inicjatyw i aktywność lokalnych społeczności 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacji pozarządowych • niewystarczające działania wolontariatu
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców • zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • pozyskiwanie środków zewnętrznych umożliwiających skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • wystarczające środki umożliwiające dostosowanie poziomu kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • wzrost aktywności społecznej • większe zaangażowanie społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej – osoby starsze, chore, niepełnosprawne • małe zainteresowanie mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego

dla dzieci i młodzieży, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą oraz zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie, rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych, wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, rosnąca liczba przypadków przemocy w rodzinie, nasilający się problem cyberprzemocy – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła liczne zagrożenia, jak np. zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, niewystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, malejący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze. Mimo zdecydowanej przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia, poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach, zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami, niezwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich, brak potrzeby zwiększenia liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi) wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej – osoby starsze, chore, niepełnosprawne, niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych czy małe zainteresowanie mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną. Z kolei po stronie szans odnajdziemy zmniejszającą się liczbę osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych, wzrost aktywności społecznej, większe zaangażowanie społeczne, wzrastającą liczbę osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, pozyskiwanie środków zewnętrznych umożliwiających skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, wystarczające środki umożliwiające dostosowanie poziomu kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych do

aktualnych potrzeb oraz umożliwiające skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Należy także zwrócić uwagę na mocne strony dostrzegane w tym obszarze, jak odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, jak również do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji, podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę GOPS-u, a także podejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, jak również analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2019-2021. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Marcinowice na lata 2019-2021 jest następujący:

Podniesienie kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w gminie.

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNOSZENIE JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ WSPIERANIA RODZINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia oraz dysfunkcji i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie.	2019-2021	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2019-2021	GOPS UG PUP NGOs lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie członków rodzin dotkniętych bezrobociem do zmiany swojej sytuacji życiowej - zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz	2019-2021	GOPS UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin

w postaci świadczeń.			korzystających ze świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2019-2021	GOPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2019-2021	GOPS UG PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru 	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie możliwości i poprawa skuteczności wsparcia oferowanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości

		jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	<p>życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2019-2021	GOPS PCPR ROPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy

				<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie zamierzonych zmian w funkcjonowaniu rodziny - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2019-2021	UG RG GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2019-2021	UG placówki oświatowe placówki kultury	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2019-2021	UG placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie	2019-2021	placówki oświatowe GKRPA GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie prawidłowych postaw życiowych

dzieci i młodzieży.		ZPPP	- liczba uczestników	- eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2019-2021	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2019-2021	UG RG placówki oświatowe placówki kulturalne jednostki sportowo-rekreacyjne jednostki organizacyjne gminy NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2019-2021	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci	2019-2021	placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj zrealizowanych działań	- wzmacnianie kompetencji

i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.		GOPS NGOs Kościoł	- liczba wolontariuszy	społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat
---	--	-------------------------	------------------------	---

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY, PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2019-2021	GOPS UG placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs ZPPP Kościoł	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących prawidłowo funkcjonującą rodzinę - liczba warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie - liczba uczestników podjętych akcji o charakterze edukacyjno-wychowawczym	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe świetlice	- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego

i imprez integracyjnych.		jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł		<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2019-2021	ZI GKRPA GOPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Podjęmowanie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień oraz przestępczości i jej skutków.	2019-2021	GKRPA GOPS ZI UM placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2019-2021	placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury światlice GOPS placówki ochrony zdrowia NGOs ZPPP PSSE	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2019-2021	UG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- zwiększenie wiedzy na temat kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży - możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia
Organizowanie bezpłatnych badań specjalistycznych dla mieszkańców gminy.	2019-2021	UG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Realizowanie	2019-2021	placówki oświatowe	- liczba zajęć	- podwyższenie

w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.		GKRPA ZI GOPS Policja ZPPP	- liczba uczniów	<p>świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.	2019-2021	placówki oświatowe Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją	2019-2021	UG	- liczba podjętych	- poprawa

w zakresie monitorowania i patrołowania obszarów gminy, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.		RG Policja	- działań liczba podjętych interwencji	bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze poprzez realizację odpowiednich inwestycji w infrastrukturze dróg.	2019-2021	UG RG Policja	- liczba zrealizowanych inwestycji drogowych	- poprawa bezpieczeństwa rodzin i dzieci - podniesienie komfortu życia mieszkańców

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2019-2021	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - zapobieganie marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu rodzin - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do

		placówki ochrony zdrowia świetlice NGOs Kościoł		zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2019-2021	UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR ZPPP	- rodzaj i liczba podjętych działań	- poprawy efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2019-2021	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba procedur Niebieska Karta	- przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych

				i zagrożonych przemocą
--	--	--	--	---------------------------

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościoł i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu przedstawi Wójtowi Marcinowic Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018	11
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2016-2018	11
Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018	12
Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018	12
Tabela 9. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018	13
Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	14
Tabela 11. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	14
Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	15
Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w Marcinowicach w latach 2016-2018	17
Tabela 14. Piecza zastępcza w gminie w latach 2016-2018	18
Tabela 15. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej	18
Tabela 16. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018	19
Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	20
Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	20
Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018	21
Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.	21
Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie Marcinowice w latach 2016-2018	22
Tabela 22. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2016-2018	23
Tabela 23. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	23
Tabela 24. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018	24
Tabela 25. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	25
Tabela 26. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)	27
Tabela 27. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)	27
Tabela 28. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.	27
Tabela 29. Placówki kultury w gminie w 2018 r.	27
Tabela 30. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2018 r.	28
Tabela 31. Kościoły w gminie w 2018 roku	28
Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018	30
Tabela 33. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu w latach 2016-2018	31
Tabela 34. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018	31
Tabela 35. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Marcinowice usytuowane poza gminą	32
Tabela 36. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2017/2018	38
Tabela 37. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	38
Wykres 1. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby rodzin	16
Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby osób w rodzinach	16
Wykres 3. Jakże problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?	34
Wykres 4. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	34
Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?	35
Wykres 6. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	36
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	36